

FED 2022/114

Proceskostenvergoeding bij intrekking incidenteel hoger beroep.

HR 30-09-2022, ECLI:NL:HR:2022:1343, m.nt. mr. M.H.W.N. Lammers

Instantie	Hoge Raad
Datum	30 september 2022
Magistraten	Mrs. Van Hilten, Punt, Fierstra
Zaaknummer	21/03457
Noot	mr. M.H.W.N. Lammers
JCDI	JCDI:ADS678155:1
Vakgebied(en)	Fiscaal procesrecht / Beroepsfase Fiscaal procesrecht / Griffierecht Fiscaal procesrecht / Proceskostenvergoeding
Brondocumenten	ECLI:NL:HR:2022:1343, Uitspraak, Hoge Raad, 30-09-2022
Wetingang	Art. 8:110, 8:75 Awb

Essentie

Proceskostenvergoeding bij intrekking incidenteel hoger beroep.

Samenvatting

Door de inspecteur is incidenteel hoger beroep ingesteld. Dat hoger beroep heeft hij vervolgens ter zitting van het gerechtshof ingetrokken. De belastingplichtige heeft vervolgens aanspraak gemaakt op vergoeding van de gemaakte proceskosten voor dit incidentele hoger beroep en de griffierechten. Ten aanzien van de griffierechten oordeelt de Hoge Raad dat die samenhangen met het principale hoger beroep dat ongegrond is verklaard. Er is dan geen reden om een vergoeding voor griffierechten toe te kennen. Ten aanzien van de proceskosten oordeelt de Hoge Raad dat proceshandelingen in een incidenteel hoger beroep moeten worden gelijkgesteld aan proceshandelingen in een principaal hoger beroep. Bij intrekking van het incidentele hoger beroep door de inspecteur geldt dan als hoofdregel dat de belastingplichtige recht heeft op een vergoeding van de gemaakte proceskosten.

Uitspraak

Het geschil betreft de naheffingsaanslag in de belasting van personenauto's en motorrijwielen.

OP HET BEROEP IN CASSATIE VAN DE BELANGHEBBENDE OVERWEEGT DE HOGE RAAD:

2. Beoordeling van de middelen

2.1

In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan.

2.1.1

Belanghebbende heeft tegen de uitspraak van de Rechtbank hoger beroep ingesteld en de Inspecteur incidenteel hoger beroep. Tijdens het onderzoek ter zitting van het Hof heeft de Inspecteur het incidentele hoger beroep ingetrokken.

2.1.2

Het Hof heeft het hoger beroep van belanghebbende ongegrond verklaard. Het heeft geen aanleiding gezien voor een vergoeding van proceskosten of van het griffierecht in hoger beroep.

2.2

Middel XIII betoogt dat het Hof vanwege de intrekking van het incidentele hoger beroep de Inspecteur had moeten veroordelen in de proceskosten die belanghebbende in verband met het geding heeft gemaakt en de Inspecteur had moeten gelasten belanghebbende het griffierecht te vergoeden.

Vergoeding van het griffierecht

2.3.1

Belanghebbende heeft op de voet van artikel 8:104 Awb hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak van de Rechtbank. Ter zake van het instellen van dat hoger beroep is van haar op grond van artikel 8:109 Awb griffierecht geheven.

Voor het incidentele hoger beroep is de Inspecteur geen griffierecht verschuldigd geworden (artikel 8:110, lid 5, Awb).

2.3.2

In een geval als het onderhavige waarin het gerechtshof de uitspraak van de rechtbank in stand laat, is het gerechtshof, gelet op artikel 8:114, leden 1 en 2, Awb, als regel niet gehouden om het bestuursorgaan te gelasten het ter zake van het instellen van hoger beroep door de belanghebbende betaalde griffierecht te vergoeden. Indien het bestuursorgaan incidenteel hoger beroep heeft ingesteld en dat incidentele hoger beroep in de loop van de procedure intrekt, is het gerechtshof niet verplicht om in het geval waarin het de uitspraak van de rechtbank bevestigt, het bestuursorgaan vanwege die intrekking te gelasten tot vergoeding van het griffierecht. Middel XIII faalt in zoverre.

Vergoeding van de kosten van rechtsbijstand

2.4.1

Op grond van artikel 8:75, lid 1, Awb in samenhang gelezen met artikel 8:108 Awb is het gerechtshof bevoegd een partij te veroordelen in de kosten die een andere partij in verband met de behandeling van het hoger beroep heeft moeten maken. In een geval als het onderhavige waarin incidenteel hoger beroep is ingesteld, moeten proceshandelingen die het incidentele hoger beroep betreffen, voor de toepassing van artikel 8:75, lid 1, Awb op eenzelfde wijze worden behandeld als proceshandelingen met betrekking tot het principale hoger beroep.^[2.]

Dit brengt als hoofdregel mee dat indien het bestuursorgaan gedurende de hogerberoepsprocedure het door hem ingestelde incidentele hoger beroep intrekt, het gerechtshof het bestuursorgaan moet veroordelen in de proceskosten van de belanghebbende die op de voet van artikel 8:75 Awb in samenhang gelezen met artikel

8:108 Awb in verband met de behandeling van het incidentele hoger beroep voor vergoeding in aanmerking komen.

2.4.2

Uit het proces-verbaal van het onderzoek ter zitting blijkt dat belanghebbende zich ter zitting van het Hof heeft laten vertegenwoordigen door een gemachtigde die beroepsmatig rechtsbijstand verleent. Verder blijkt uit dat proces-verbaal dat tijdens het onderzoek ter zitting zowel het principale hoger beroep van belanghebbende als het incidentele hoger beroep van de Inspecteur is behandeld, zodat het verschijnen van deze gemachtigde ter zitting mede moet worden toegerekend aan het incidentele hoger beroep. Onder deze omstandigheden had het Hof, gelet op hetgeen hiervoor in 2.4.1 als hoofdregel is gegeven, moeten motiveren waarom het geen aanleiding zag voor een vergoeding van proceskosten. Middel XIII slaagt voor het overige.

2.5

De Hoge Raad heeft ook de overige middelen beoordeeld. De uitkomst hiervan is dat de overige middelen niet kunnen leiden tot vernietiging van de uitspraak van het Hof. De Hoge Raad hoeft niet te motiveren waarom hij tot dit oordeel is gekomen. Bij de beoordeling van de overige middelen is het namelijk niet nodig om antwoord te geven op vragen die van belang zijn voor de eenheid of de ontwikkeling van het recht (zie artikel 81, lid 1, van de Wet op de rechterlijke organisatie).

2.6.1

Gelet op hetgeen hiervoor in 2.4.2 is overwogen, kan de uitspraak van het Hof niet in stand blijven. De Hoge Raad kan de zaak afdoen.

2.6.2

Feiten of omstandigheden die aanleiding zouden kunnen zijn voor het maken van een uitzondering op de hiervoor in 2.4.1 genoemde hoofdregel blijken niet uit de gedingstukken. De Inspecteur zal daarom worden veroordeeld in de kosten die belanghebbende in verband met de behandeling van het incidentele hoger beroep heeft moeten maken. De gedingstukken laten geen andere conclusie toe dan dat behalve het verschijnen ter zitting van het Hof, ter zake van het incidentele hoger beroep geen andere proceshandelingen als bedoeld in de bijlage bij het Besluit proceskosten bestuursrecht zijn verricht. De veroordeling in de proceskosten zal daarom beperkt blijven tot de kosten van het door de gemachtigde van belanghebbende verschijnen ter zitting van het Hof.

Noot

Auteur: mr. M.H.W.N. Lammers

In deze cassatieprocedure speelden twee relevante, formele, vragen. De ene ziet op de heffing van griffierechten en de andere op vergoeding van proceskosten.

Ik begin met de heffing van griffierechten. Op grond van artikel 8:41 Awb wordt van de indiener van een (hoger) beroepschrift een griffierecht geheven. De hoogte van het verschuldigde griffierecht hangt af van de zaak. Is de zaak door een particulier of een onderneming ingesteld? Ook speelt een rol op welk belastingmiddel de zaak betrekking heeft. In dit geval is door de belastingplichtige (althans zijn gemachtigde) hoger beroep ingesteld. Voor dat hoger beroep is dus griffierecht verschuldigd. De inspecteur is daarnaast in incidenteel hoger beroep gekomen. Die mogelijkheid staat in artikel 8:110 Awb. Als de ene partij hoger beroep heeft ingesteld, kan de andere partij dat alsnog doen binnen zes weken nadat de gronden van het hoger beroep aan deze partij zijn verzonden. In de praktijk betekent dit dat incidenteel hoger beroep moet worden ingesteld bij het indienen van het verweerschrift. Als de partij uitstel vraagt voor het indienen van het verweerschrift, dan heeft dit wel gevolgen voor het incidentele hoger beroep. Daarvoor kan namelijk geen uitstel worden verkregen. In dat geval zal de betreffende partij alsnog het incidentele hoger beroep moeten instellen om later het verweerschrift alsnog in te dienen.

In de parlementaire geschiedenis is uitgebreid gesproken over de vraag of voor het instellen van incidenteel hoger beroep ook griffierechten moeten worden geheven. Daarvoor is toen niet gekozen omdat de kosten die met het innen van het griffierecht in deze situatie (van incidenteel hoger beroep) gemoeid zouden zijn, niet opwegen tegen de voordelen van het heffen van griffierecht. Waarbij ook nog werd opgemerkt dat de kans

bestaat dat in eerste instantie een incidenteel hoger beroep niet als zodanig wordt herkend, geen griffierecht wordt geheven en dat dit later alsnog zou moeten worden gedaan. Of dit in de toekomst ook zo blijft, moet worden afgewacht. Uit de parlementaire geschiedenis volgt dat dit zal worden geëvalueerd.

Door de inspecteur is in deze zaak incidenteel hoger beroep ingesteld. Dat incidenteel hoger beroep heeft de inspecteur ter zitting ingetrokken. De belastingplichtige heeft dit aangegrepen om het standpunt in te nemen dat het griffierecht dat hij heeft betaald voor zijn hoger beroep (het principale hoger beroep), moet worden vergoed. Die rechtsvraag heeft de belastingplichtige aan de Hoge Raad voorgelegd. De Hoge Raad geeft daarop een duidelijk antwoord. Het principale hoger beroep van de belastingplichtige is ongegrond verklaard, zodat er geen aanleiding is om het griffierecht aan hem te vergoeden. Dat het incidenteel hoger beroep wordt ingetrokken, maakt dit niet anders. Op dit punt krijgt de belastingplichtige derhalve ongelijk. In mijn ogen terecht, nu het een losstaat van het ander.

Het tweede punt dat in deze zaak speelt, is of de intrekking van het incidenteel hoger beroep moet leiden tot een vergoeding van de proceskosten. In deze zaak heeft het Hof geoordeeld dat daarvoor geen aanleiding bestaat. De Hoge Raad wijkt daarvan af en komt tot het oordeel dat proceshandelingen in een incidenteel hoger beroep moeten worden gelijkgesteld aan proceshandelingen in een principaal hoger beroep. Dat brengt als hoofdregel mee dat als het incidenteel hoger beroep wordt ingetrokken, de andere partij (belastingplichtige in dit geval) recht heeft op een vergoeding van de gemaakte proceskosten die met die procedure verband hielden/houden. Met andere woorden kosten die zijn gemaakt in het incidenteel hoger beroep, denk aan het indienen van een verweerschrift op het incidenteel hoger beroep, een nader stuk (ex artikel 8:58 Awb) en het verschijnen ter zitting, kunnen voor vergoeding in aanmerking komen.

In dit geval heeft de Hoge Raad vastgesteld dat uit het dossier volgt dat tijdens de zitting in hoger beroep de gemachtigde van de belastingplichtige aanwezig is geweest. Hoewel op die zitting zowel het principale als het incidentele hoger beroep is behandeld, kent de Hoge Raad aan deze proceshandeling toch 1 punt toe. Je zou ook kunnen zeggen dat het punt dan door de helft moet worden gedeeld, maar gelukkig maakt de Hoge Raad het niet zo ingewikkeld. Op basis van dit arrest van de Hoge Raad is derhalve duidelijk geworden dat ook bij het intrekken van het incidentele hoger beroep aanleiding kan bestaan voor het vergoeden van de proceskosten van de andere partij. Zoals ook uit dit arrest volgt is dat geen automatisme. De andere partij kan hierop verweer voeren in die zin dat die partij kan toelichten waarom geen aanleiding aanwezig is voor het vergoeden van de kosten.

Voetnoten

[2.] Vgl. HR 2 maart 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV7395, rechtsoverweging 3.1.